

Digitaalisen kirjaston verkkopalveluryhmän toimintasuunnitelma 2008

Digitaalisen kirjaston tekniikan ja palvelujen kehityksen seuraaminen

Verkkopalveluryhmän keskeisin tehtävä on seurata digitaalisen kirjaston tekniikan kehitystä sekä ohjata palveluiden kehittämistä eri asiakasryhmien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Tämä laaja tehtäväalue sisältää muistiorganisaatioiden yhteisen järjestelmäarkkitehtuurihankkeen, kansalliskirjaston tietohallintostrategian jalkautuksen, Kirjasto 2.0:n sekä erilaiset näihin sisältyvät sovellukset ja palvelut, joista tarkemmin alla:

Uuden sukupolven käyttöliittymä

Uuden sukupolven käyttöliittymä on yksinkertainen, helppo ja nopea yhden luokun palvelu, jolla voi käyttää paikallisia ja lisensoituja kokoelmia sekä kirjastoissa että muissa muistiorganisaatioissa. Tavoitteena on loppukäyttäjän tiedonhakumahdollisuuksien helpottaminen ja parantaminen. On tärkeää räätälöidä palvelut asiakkaiden tarpeiden mukaan ja viedä ne sinne missä asiakkaat ovat. Yhteinen dialogi ja yhteistyö eri toimijoiden kesken on ehdoton edellytys tavoitteeseen pääsemisessä. Tätä verkkopalveluryhmä pyrkii edistämään.

Julkaisuarkistot

Julkaisuarkistojen perustaminen ja kehittäminen jatkuu korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa. Kansalliskirjasto kehittää ja pyrkii edistämään osaamisen jakamista ja muuta yhteistyötä julkaisuarkistojen ylläpitäjien kesken. Lisäksi se tarjoaa keskitettyjä julkaisuarkiston infrastruktuuripalveluita, joita mm. kaikki ammattikorkeakoulut ovat ottamassa käyttöön. Verkkopalveluryhmä antaa julkaisuarkistojen yhteismitallisuutta koskevia suosituksia sekä linjaa Kansalliskirjaston roolia arkistojen kehittämisessä.

MARC-21 kansalliseksi formaatiksi

MARC21-formaattiin siirtyminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Yliopistokirjastojen ja ammattikorkeakoulukirjastojen on määrä vaihtaa tallennusformaattinsa vuonna 2008. Muut sektorit seuraavat perässä. Verkkopalveluryhmä seuraa muutosprosessin etenemistä ja pyrkii osaltaan vaikuttamaan vaihdoksen edellyttämän rahoituksen saamiseen.

Linda-yhteistietokannan kehittäminen ja kansallinen yhteisluettelo

Linda-yhteistietokannan Aleph-pilottiprojektin onnistumisen perusteella päätetään, vaihdetaanko Lindan Voyager-sovellus Alephiin. Mahdollinen sovelluksen vaihto on ensimmäinen askel kohti kansallista yhteisluetteloa, sillä Aleph Central Catalogue mahdollistaa myös muiden kuin Voyager-tietokantojen liittymisen yhteisluettelon tiedontuottajaksi. Näin muut kirjastosektorit voisivat päästä mukaan Linda-yhteistyöhön. Verkkopalveluryhmä seuraa tilannetta sekä tekniikan että sisällön kehittämisen osalta ja antaa tarvittavan tuen kehittämispyrkimyksille.

Kaukopalvelujärjestelmä

Linnea2-konsortion kaukopalveluohjelmiston hankintaprosessi käynnistyi kesällä 2007. Sovelluksen valinnasta päätetään vuoden 2008 aikana. Ensisijaisesti ohjelmistoa etsitään Linnea2-konsortion jäsenille, mutta mukana on optio muitakin kirjastosektoreita varten. Verkkopalveluryhmä seuraa hankintaprojektia.

Pitkäaikaissäilytys

Uusi vapaakappalelaki (Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä) astui voimaan vuoden 2008 alussa. Laki lisää Kansalliskirjaston velvollisuuksia verkkoaineiston keräämisessä ja säilyttämisessä. Lisäksi opetusministeriön asettama aineistojen pitkäaikaissäilytystä ja käyttöä selvittävä työryhmä luovutti loppuraporttinsa tammikuussa 2008. Työryhmä ehdotti laajamittaista muistiorganisaatioiden yhteistyötä yhteisen pitkäaikaissäilytysjärjestelmän aikaansaamiseksi.

Verkkopalveluryhmä osallistuu asiantuntijaelimenä vapaakappaletoiminnan prioriteettien asetteluun. Pitkäaikaissäilytyksen yhteistyöprojektin edetessä voi tulla ajankohtaiseksi määritellä tarkemmin esim. korkeakouluille tuotettavia säilytyspalveluja.

Eri sektoreiden rakennemuutokset

Sektoreiden rakennemuutokset vaikuttavat suuresti kirjastopalveluiden suunnitteluun, tarjontaan ja rahoitukseen. On tärkeää, että kirjasto- ja tietopalveluasioita päästään suunnittelemaan muutoshankkeissa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kansalliskirjasto omalta osaltaan selvittää kirjastoverkkopalveluihin kohdistuvia muutoksia ja valmistautuu niiden varalle. Verkkopalveluryhmä on tärkeä foorumi yhteiselle valmistelulle, jossa ovat mukana eri sektorit yhdessä kansalliskirjaston kanssa.

Konsortioiden, neuvostojen ja yhteistyöryhmien kehittäminen ja yhteistyö

Työryhmä, joka selvittelee yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreiden kirjastojärjestelmäasioiden keskittämistä yhteen konsortioon nykyisten kahden asemasta, jättää raporttinsa huhtikuussa. Konsortiot päättävät sen pohjalta etenemisestä. Keskusteluun tulee mukaan myös muiden ryhmien ja neuvostojen rooli erityisesti sovellusyhteistyön ohjaamisessa. Verkkopalveluryhmän rooli on osa tätä kokonaisuutta.

Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän ryhmien yhteistyö

Digitaalisen kirjaston kehittäminen edellyttää toimivaa yhteistyötä eri osapuolten välillä. Kansalliskirjaston vahva osallistuminen ei saa muodostua ongelmaksi, vaan impulsseja pitäisi tulla myös sen ulkopuolelta. Tarvitaan kaikkien osapuolten yhteinen panos; asioista on sovittava yhdessä. Ryhmien puheenjohtajilla on vaativa tehtävä, miten kannustaa ryhmien jäsenet aitoon avoimeen keskusteluun. Ryhmien vetäjien yhteiset palaverit ovat tärkeitä. Ryhmien vetäjät tulevat säännöllisesti raportoimaan toiminnastaan verkkopalveluryhmälle.

Sektoreiden tuntemuksen parantaminen

Digitaalisen kirjaston yhteisten palveluiden kehittämisen kannalta on tärkeää, että eri osapuolet tuntevat toistensa tarjoamat palvelut ja ovat perillä asiakkaiden erilaisista tarpeista. Siltä pohjalta voidaan kansallisia palveluita suunnitella yhteistyössä niin, että lopputulos voidaan hyväksyä kaikilla tahoilla. Verkkopalveluryhmä edistää yhteistyön onnistumisen edellytyksiä esittelemällä eri sektoreiden palveluita.